

Meesterbouwer Jaroslav Mach

INTERVIEW MET EEN TSJECHISCHE NEDERLANDER

DE EERSTE INDRUK BIJ HET SPELEN VAN EEN MACH GITAAR IS DAT ZE EEN GROOTSE KLANK HEEFT, ROND EN LUID, RIJK EN DIEP. EEN KLEURRIJK PALET AAN TONEN DAT ALLEEN TE HOREN IS BIJ DE ALLERBESTE SPAANSE GITAREN. HET KARAKTER IS DAN OOK SPAANS, MET EEN INDRUKWEKKENDE PROJECTIE. EEN INTERVIEW MET DE MAKER ERVAN, JAROSLAV MACH.

DOOR: WIM STOKWIELDER

Jaroslav, jij bent Nederlander met een Tsjechische naam in Tsjechië.

Hoe is dat gekomen?

Ik ben in 1968, na de Russische inval, uit Tsjechoslowakije ontsnapt. In Nederland ben ik toen opgevangen bij een familie waarvan de vader in zijn vrije tijd violen maakte. Zijn werkplaats fascineerde me enorm. Ik ging vaak kijken als hij aan het werk was. In Tsjechië woonde ik in een gebied, vlak bij de Duitse grens, waar destijds veel gitaren en violen werden gebouwd.

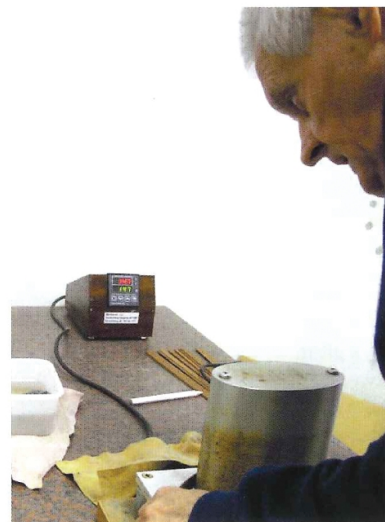
Hoe ben je gitaarbouwer geworden?

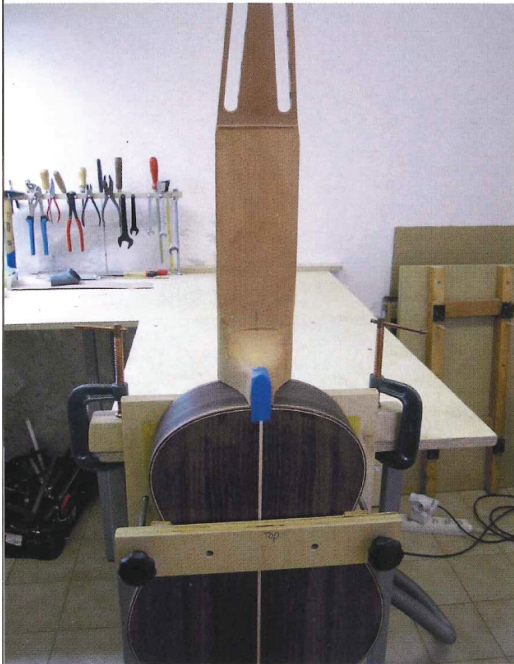
Ik wilde zelf graag een gitaar hebben. Ik kocht er een in de winkel, maar die

beviel me niet. Ik dacht dat ik zelf iets beters zou kunnen maken.

Ik zag het meteen helemaal voor me. Ik wist waar ik materialen kon krijgen, kocht een Amerikaans handboek, *Classic Guitar Construction* van Irving Sloane, het enige boek dat er te koop was over gitaarbouw, en ging aan de slag, in de keuken op het aanrecht. De werkplaats kwam pas later.

Die eerste gitaar klonk al meteen goed en bij de volgende gitaren werd het resultaat steeds beter. Gelukkig woonde er een erg goede gitariste in de buurt om de gitaren uit te proberen, en om te overleggen wat beter zou kunnen en waarom. Al snel kwamen er juweeltjes van

gitaren uit mijn werkplaats die door conservatoriumdocenten en studenten werden gekocht. Pieter van der Staak is ook belangrijk geweest. Hij verwees zijn leerlingen naar mij. Zo groeide het door mond tot mond reclame.

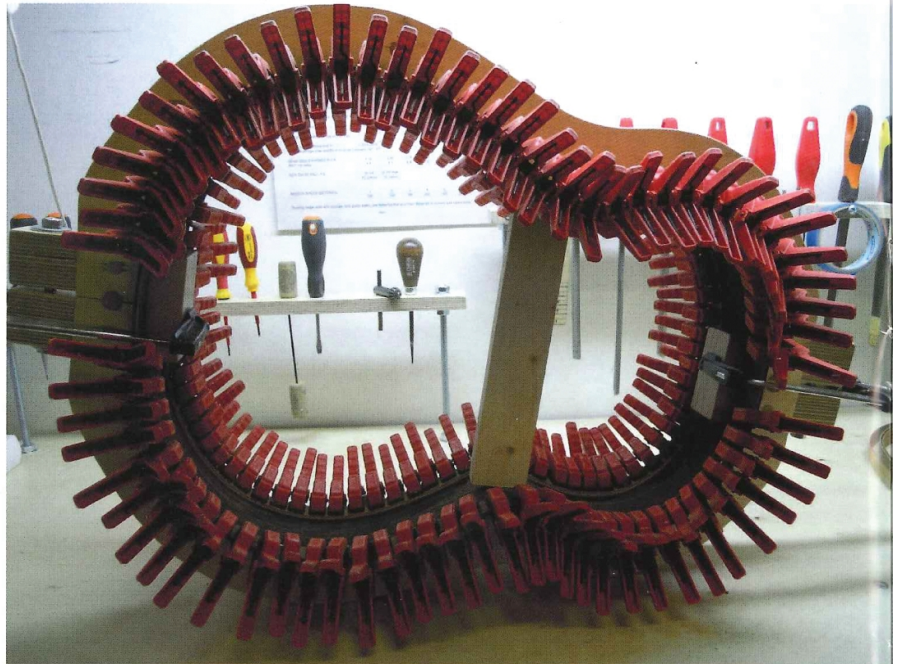
Wie hebben jou geïnspireerd? Ben je ergens in de leer geweest?

Gitaren van Ignacio Fleta hebben mij altijd geïnspireerd. Er waren geen gitaarbouwscholen in Nederland. Met behulp van het handboek zocht ik alles zelf uit.

Ik bouwde ook steelstring gitaren, waaronder een prachtige rio-palissander 12-snarige. Die gitaren zijn allemaal nog in goede staat en vaak nog bij dezelfde eigenaar.

Kon je voor de kneepjes van het vak ook terecht bij andere bouwers?

Ik ging vaak naar Engeland om speciaal gereedschap en hout te kopen, wat in Nederland niet te krijgen was. Er waren daar veel meer bouwers en ook gitaristen waarmee ik in contact kwam. Ik ben er onder andere met een van mijn gitaren bij José Romanillos op bezoek geweest. Hij heeft me aanbevolen bij zijn Japanse afnemer. Zo kon ik mijn gitaren ook in Japan verkopen.

Jij was destijds een bekende gitaarbouwer. Welke musici speelden er zoal op jouw instrumenten?

Doordat er niet zoveel bouwers in Nederland waren kwamen er regelmatig bekende mensen langs om een gitaar uit te proberen en/of te bestellen, zowel steelstring als klassieke gitaristen. Harry Sacksioni, Jan Akkerman, Al Stewart en ook o.a. Jörgen Rörby, Timothy Walker, Saskia Spinder (een 10-snarige), Joop Koek (Segovia Guitar Quartet) en Edith Leerkes.

Je bent ook een tijd gestopt met bouwen. Wil je daar over vertellen?

Begin 1980 kreeg ik de kans om met mijn vrouw een lange vakantiereis door Amerika en Canada te maken. Daar kregen we echt de smaak te pakken van de ruimte, de verscheidenheid van de natuur, het landschap en klimaat. Precies het tegenovergestelde van Nederland. Het liet ons niet los en uiteindelijk besloten mijn vrouw en ik om ons boeltje op te pakken en naar Amerika te verhuizen. Het was voor ons Nu of Nooit.

Kon je daar niet verder met je gitaarbouw?

Er was daar helemaal geen markt voor klassieke gitaren. Dat kon ik dus wel vergeten. Gelukkig waren er genoeg andere mogelijkheden om geld te verdienen. We hebben daar meer dan 25 jaar op verschillende plaatsen gewoond.

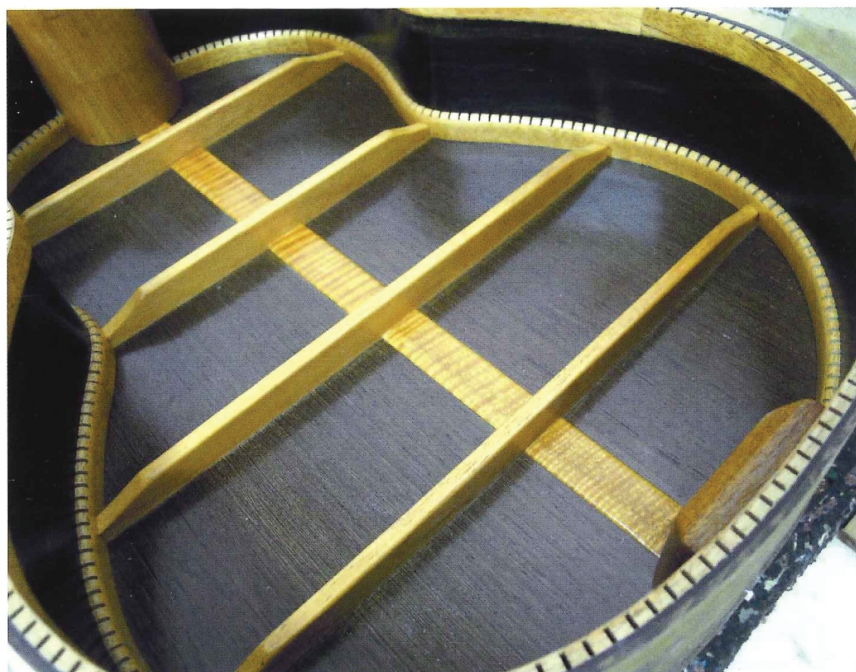
Wat heeft het je uiteindelijk gebracht?

Ik ben blij dat ik daar gewoond heb. We hebben van alles gezien en beleefd wat ik niet in Europa zou hebben ervaren. Het heeft mij een achtergrond gegeven waarmee ik werelden kan vergelijken. Behersing van het Engels is ook een groot goed. Ook dat vergroot je wereld.

Je woont nu weer in Tsjechië en bouwt weer gitaren?

Toen mijn ouders hulpbehoevend werden hebben we besloten om weer in Tsjechië te gaan wonen, in het prachtige historische stadje Kutna Hora. Er is hier elke twee jaar een groot internationaal gitaarfestival. Op aandringen van verschillende gitaristen uit West Europa begon ik me ongeveer 6 jaar geleden weer

“ Gitaren van Ignacio Fleta hebben mij altijd geïnspireerd. Er waren geen gitaarbouwscholen in Nederland. Met behulp van het handboek zocht ik alles zelf uit.

in de gitaarbouw te verdiepen, met hernieuwde interesse en nog meer passie dan vroeger. Destijds moest ik naar Duitsland of Engeland om hout en gereedschap te kunnen kopen. Met internet is dat nu veel makkelijker.

Wat kun je vertellen over de gitaarwereld in Tsjechië?

Ik bouw maar een klein aantal gitaren per jaar en heb weinig contact met de Tsjechische gitaarwereld. De meeste Tsjechische gitaristen kunnen zich geen handgemaakt instrument van 5000 euro of meer veroorloven. Daarom vind je hier ook geen winkel die bekende handgemaakte klassieke gitaren verkoopt. Voor zover ik kan zien is de gitaarwereld hier een beetje beperkt. Het is niet zo dat er geen talent is, maar de focus ligt op foutloos spelen, wat erg ten koste gaat van de muziek. Dat vind ik in Nederland onvergelijkbaar veel beter.

Welke invloed heeft jouw 'rustperiode' op je gitaarbouw gehad?

Ik weet nu veel beter hoe een goed instrument gebouwd moet worden. Ten eerste: hoe de gitaar op de beste manier in elkaar gezet kan worden zodat het bovenblad maximaal de

vrijheid krijgt om te resoneren. Ten tweede: de techniek om het instrument makkelijk bespeelbaar te maken.

Omdat al het rozenhout (palisander) op de CITES-lijst staat (lijst van beschermde soorten flora en fauna) bouw ik alleen nog concert gitaren met massief Wengé achterkant en dubbele zijanten (voor betere geluidsprojectie). Het bovenblad maak ik met Europees mastergrade "bearclaw" sparren dat jarenlang in de buitenlucht is gerijpt. Ik gebruik gevlamde esdoorn sierranden. Wengé komt uit West Centraal Afrika en is een dicht hardhout en nog vrij verkrijgbaar. Het produceert een klank zoals de echte "Jacaranda" (rio palisander) en heeft een rechte, fijne nerf en dezelfde diepbruine, chocolade kleur als de Jacaranda Nigra. Wengé is wel moeilijker te verwerken, maar het resultaat is een prachtig klinkend instrument.

Wat vind jij van de nieuwe trends in de gitaarbouw?

De huidige gitaarwereld legt, naar mijn mening, te veel nadruk op het volume van een gitaar en het snel kunnen spelen. Ook de speeltechniek van de rechterhand is veranderd van

rest-stroke én free-stroke tot alleen free-stroke. Naar mijn mening gaat dit ten koste van de klankkleur en dynamiek van het spel.

Kun je iets vertellen over de karakteristieken van je gitaren?

Mijn gitaren hebben een aantrekkelijk ontwerp met mooie, ronde vormen, genoeg volume voor een goede concertgitarist, rijk aan boventonen en een open klank. Voor het verkrijgen van deze klank prefereer ik het Spaanse 7 of 9 zangbalkensysteem boven de "double tops" of "lattice braced tops".

De bespeelbaarheid is natuurlijk ook erg belangrijk. De juiste hoek van de nek ten opzichte van de body bepaalt in belangrijke mate de bespeelbaarheid van de gitaar. Ook iets hogere fretten (normaal is 1,1mm) helpt bij het licht bespeelbaar maken van het instrument.

Geïnteresseerden kunnen in contact komen met Jaroslav Mach via: www.machguitars.com
In Nederland kun je Mach gitaren bekijken en bespelen bij The Fellowship of Acoustics in Dedemsvaart: www.tfoa.eu